

Møte fredag den 8. mars kl. 12.40President: **Berit Brørby**

Dagsorden (18):

1. Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern (Innst. O. nr. 32 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 36 (2001-2002))
2. Referat

Statsråd **Lars Sponheim** overbrakte 1 kgl. proposisjon (se under Referat).

Sak nr. 1

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern (Innst. O. nr. 32 (2001-2002), jf. Ot.prp. nr. 36 (2001-2002))

Presidenten: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter for hver gruppe og 5 minutter for statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver gruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Inge Ryan (SV) (ordfører for saken): Denne saken har hatt stor interesse både i næringa og blant dyrevernsorganisasjonene. I komiteen er det en forbausende stor enighet om hvordan vi skal håndtere dette. Saken dreier seg i hovedsak om tre områder, og jeg skal kort belyse hvordan komiteen har landet.

Det første går på dette om forbudet mot kastrering. Der har komiteen landet på – ikke helt enstemmig, det er med unntak av Senterpartiet – at vi ønsker å innføre forbud mot kastrering av smågris fra 1. januar 2009.

Det andre spørsmålet som har vært oppe til diskusjon, er hvordan man håndterer kastrering fram til forbudet i 2009. Der har komiteen enstemmig gått inn for at man fra 1. august skal innføre kastrering ved hjelp av bedøvelse, og utført av veterinær.

Denne saken har skapt en god del diskusjon i næringa, og komiteen har lagt inn en klar føring på at det er under forutsetning av at man får til virksom bedøvelse som fungerer, at man gjør dette. For det er en del usikkerhet også blant veterinærmyndighetene hvorvidt man klarer å få en sånn bedøvelse opp å gå, og funksjonell, fram til den datoen som komiteen har satt.

Det tredje spørsmålet komiteen har diskutert, går på hvem som skal betale. Hvem skal betale det det koster ekstra å ha veterinær som skal foreta denne kastreringen? Der har ikke komiteen blitt enig. SV og Senterpartiet har et forslag der vi foreslår at staten skal dekke merkostnad-

ene utenfor jordbruksoppgjøret. Dette er det ikke flertall for, men jeg fremmer da dette forslaget på vegne av SV og Senterpartiet.

Presidenten: Inge Ryan har tatt opp det forslaget han refererte til.

Grethe Fossli (A): Dette lovforslaget som nå ligger til behandling, er en oppfølging av vedtak som ble fattet i Stortinget i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr. 68 for 1999-2000.

Flertallet i daværende næringskomite fremmet forslag om at regjeringen snarest skulle fremme et lovforslag som skulle inneholde forbud mot kastrering av gris. I tillegg foreslo komiteen at det i overgangsperioden kun skal være veterinærer som skal kunne utføre kastreringen.

De av oss som var i Stortinget i desember 2000, husker at den debatten hadde en rimelig høy temperatur. Det er fornuftig av Regjeringen å komme så raskt tilbake med en slik sak.

Det ble også sagt i forslaget fra flertallet den gangen:

«Det må også legges til grunn at det ikke skal være unntak fra bestemmelsen om å nytte bedøvelse ved kirurgiske inngrep på gris og andre dyr hvor inngrepet kan påregnes å gjøre «mykje vondt».»

Det vedtaket vi i dag fatter, er enda et skritt i riktig retning til god dyrevelferd i Norge. Jeg har lyst til å gi honnør til Dyrevernalliansen for det arbeidet de gjør i så måte, men også til næringen, som har vært positiv i denne sammenheng, selv om den har hatt noen motforestillinger med hensyn til forslagene, spesielt når det gjelder bruk av bedøvelse.

Underveis har det vært reist spørsmål om vi ikke burde utsette denne saken og behandle den sammen med den bebudede stortingsmeldingen om dyrevern og dyrehelse, som antakelig kommer til høsten. Det er det ingen grunn til. Denne odelstingsproposisjonen er en oppfølging av det nesten enstemmige vedtaket i desember 2000.

Under arbeidet med denne proposisjonen har jeg opplevd at det har vært liten uenighet om å innføre forbud mot kastrering. Det det har vært noe usikkerhet om, er fra hvilket årstall det skal innføres.

Når næringen og forskningsmiljøene har fått frist til 1. januar 2009 med å finne fram til metoder for å redusere de stoffene som gir såkalt rånesmak i kjøttet fra hanngris, så har de fått en rimelig frist, synes flertallet i komiteen. Debatten pågår også i Europa, og forskningen pågår også der. Vi er overbevist om at det vil bli et enda tettere samarbeid mellom Norge og de europeiske land som har samme interesser som oss.

Den vanskelige delen av denne saken har vært bruk av bedøvelse, spesielt fordi vi har forstått at den metoden som i dag brukes, ikke er fullt ut tilfredsstillende samt at den påfører næringen ganske store utgifter. Vi har imidlertid valgt å gå inn for kastrering med bedøvelse, og utført av veterinær, i overgangsperioden, og så regner vi med at dette fører til at en jobber videre med å finne bedøvelsesmetoder som er bedre enn dagens.

Vi fra Arbeiderpartiet har ikke blitt med på forslaget fra Senterpartiet og SV om økonomisk kompensasjon til næringen. Vi er klar over at dette vil kunne medføre økte priser på svinekjøtt, men vi forutsetter at dette vil bli fanget opp i landbruksoppjøret.

Øystein Hedstrøm (FrP): I likhet med representanten Fossli vil jeg vise til det anmodningsvedtak som tidligere er behandlet i Stortinget, og at Regjeringen snarest skulle legge frem forslag om et forbud mot kastrering av gris. I en overgangsperiode skulle det være autorisert personell som skulle foreta kastreringen frem til et totalforbud. Det var alle partier i næringskomiteen, med unntak av Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, som stod bak dette forslaget til vedtak.

Fremskrittspartiets hovedbegrunnelse for å støtte forslaget var å sikre en hensynsfull behandling av dyr. Det er viktig å huske på at kastrering er et svært smertefullt inngrep. Grisungene påføres intense smerter i forbindelse med og i timene etter selve inngrepet. Standpunktet ble også støttet av sentrale instanser som Den Norske Veterinærforening, Statens dyrehelsetilsyn og Statens næringsmiddeltilsyn.

Fremskrittspartiet vil støtte det fremlagte forslag fra Regjeringen om å oppheve lekfolks adgang til å kastre gris, at kastrasjon skal skje av fagfolk etter bedøvelse, og frem til dyret er fire uker. Videre er vi for at det skal innføres et forbud mot kastrering av gris.

I denne saken er det viktig å finne den rette balansen mellom dyrevernmessige og næringspolitiske hensyn. Ved at kastrasjon nå skal foretas av veterinærer og dyrene skal gis lokalbedøvelse, vil det oppnås betydelige fremskritt når det gjelder dyrevernhensyn, fordi det ved å ta i bruk en hensiktsmessig metode vil gis en betydelig smertelindring ved inngrepet. Selv om dette innebærer merkostnader, kan ikke det tillegges avgjørende vekt. Økt tillatt aldersgrense for kastrering vil i mange tilfeller også bety reduserte kostnader, fordi det kan foretas kastrering av flere kull til samme tid.

Dyrebeskyttelsen mener at det med dagens kunnskap er mulig å innføre forbud mot kastrering med øyeblikkelig virkning. Dyrevernalliansen mener det er viktig å fastsette en dato for når forbudet skal tre i kraft. Dyrehelsetilsynets synspunkter er sammenfallende med Dyrebeskyttelsens. Man mener forbudet kan innføres fra og med 2007.

Argumentene for dette som bringes i marken, er bl.a. at folk flest ikke har forståelse for at noe som etter loven er forbudt, er tillatt i praksis. Videre hevdes det at man allerede i dag har utsorteringsmetoder som er tilfredsstillende. At det er en fordel å vite hva man skal forholde seg til i årene som kommer, er også av argumentene. Innføres et tidspunkt, vil det være et incitament til å intensivere arbeidet med forskning med hensyn til arv og miljø og å utvikle frasorteringsmetoder som tilfredsstillende kravet til lønnsom svineproduksjon.

Ut fra en helhetsvurdering mener Fremskrittspartiet at forslaget om et forbud fra og med 1. januar 2009 – som hele komiteen, med unntak av Senterpartiet, stiller seg bak – vil være til å leve med, både for næringen og for dyrevernorganisasjonene.

Fordi all kastrering av gris nå skal utføres av veterinær og etter bedøvelse, er det ikke lenger like presserende å få innført et totalforbud. Man har alt å vinne ved først å gjennomføre et utviklingsarbeid som hindrer at man undergraver økonomien i produksjonen. Næringen er i ferd med å intensivere dette arbeidet i samarbeid med de andre nordiske landene og med forskningsmiljøer i Norge.

Selv om undersøkelser viser noe ulike resultater, er det grunn til å tro at minimum 15–20 pst. av kjøttet fra ikke kastrerte griser med dagens dyremateriale har så høye verdier av de aktuelle stoffene skatol og androstenon at de må utsorteres. Et snarlig forbud vil derfor høyst sannsynlig sterkt redusere produksjonen og vil – på grunn av en urettferdig konkurransevridning, med økt import fra land som ikke vil praktisere det samme forbudet – sette norske svineprodusenter utenfor. Et forbud fra og med 2009 vil legge et press på næringen til å utvikle metoder for utsortering, som vil redusere mengden utsortert slakt.

Vi i Fremskrittspartiet mener altså at man har alt å vinne på å bruke noe tid for å komme frem til fornuftige løsninger.

Olaf Gjødrem (KrF): Dagens vedtak set Noreg i ei særstilling – med strenge krav til kastrering av griser og med pålegg om ei utvikling som innan 2009 gjer kastrering av griser unødvendig. Vedtaket vert fatta med eitt motiv: å betra dyrevelferda for griser.

Det er ei målsetjing å utvikla og styrkja dyrevelferda. Men me er kjende med at det herskar fagleg usikkerheit om dagens metode med lokal bedøving er god nok. Ein er òg kjend med at det er ein fagleg diskusjon om korleis bedøving ved kastrering av hanngriser bør utførast i praksis. Me vil her visa til Ot.prp. nr. 36, som seier at departementet vil be Noregs veterinærhøgskule fullføra arbeidet med å utvikla ein brukbar bedøvingmetode.

Regjeringspartia føreset at det før påbodet om bedøving ved veterinær trer i kraft, må liggia føre ein anbefalt metode frå Veterinærhøgskulen, dvs. ein metodikk som påfører grisen mindre smerter enn ved den nåverande kastreringspraksisen. Skulle krava om bedøving ved kastrering føra til kapasitetsproblem for veterinærane, føreset eg at Landbruksdepartementet tek initiativ for å løysa dei problema.

Både svineprodusentar og departementet har ei målsetjing om å arbeida for å sikra og styrkja svineproduksjon som distriktsnæring gjennom økonomiske rammevilkår tilpassa dagens struktur. Kostnadene ved kastrering vert relativt høge, spesielt for ein liten produsent, der det pr. besøk er få kull – kanskje berre eitt – som kan kastrerast, samanlikna med ein større produsent, der det pr. besøk vanlegvis kan kastrerast fleire kull. Landbruksdepartementet har på basis av ei utrekning frå NILF og etter innspel frå næringa konkludert med at kostnadene vil liggia på 30–35 mill. kr. I tillegg kjem kostnadene ved meirarbeid for bonden i form av auka tidsforbruk. Dette er berekna til ca. 5 mill. kr. Dei totale meirutgiftene for svineprodusentane vil altså vera ca. 40 mill. kr pr. år, dvs. i underkant av 700 kr pr. avlspurke.

Næringa har gjennomført ei sterk effektivisering og modernisering for å verta mest mogleg konkurransedyktig når det gjeld prisen på svinekjøt. Kastreringskrava våre vil påføra næringa særnorske kostnadstillegg, sidan andre land ikkje har innført krav om bedøving ved veterinær. Næringa har alt investert og vil i dei komande åra bruka store midlar på forskning for å løysa problema rundt produksjonen av svinekjøt frå ikkje-kastrerte griser.

Regjeringspartia vil derfor be Landbruksdepartementet om å vera positiv til at kompensasjonstemaet vert teke opp i dei komande landbruksforhandlingane. Dette er viktig, ikkje minst fordi økonomien for mange svineprodusentar alt er pressa. Ein kostnadskompensasjon vert aktuell i ein overgangsperiode – fram til me kan halda opp med å kastrera griser. Det er ei ganske samrøystes oppmoding frå Stortinget i dag – så vidt eg kan forstå.

Målet for denne forskings- og utviklingsprosessen er så snart som mogleg å gjera kastrering av griser unødvendig. Vedtaket i dag er noko omstridt, men med ei positiv innstilling til eit samarbeid mellom næringa, fagmiljøet og departementet om framdrift og tiltak skulle det ligga til rette for ei meir dyrevenleg utvikling.

Marit Arnstad (Sp): Senterpartiet tar til etterretning at dette er en sak som har vært behandlet i Stortinget flere ganger, og som har skapt en ganske omfattende debatt. Jeg mener det også er grunn til at den har skapt debatt, både om det er nødvendig å gjøre det på den måten som det nå legges opp til, og også om de kostnadene som dette faktisk medfører.

Senterpartiet tar til etterretning at et flertall i denne salen ønsker å innføre et forbud mot kastrering, og at en i mellomtiden skal kunne kastrere gris ved bruk av bedøvelse. Vi slutter oss til det, men vi mener at en burde ha gitt rom for en overgangsperiode fram til en slutter å kastrere gris som hadde vært noe lengre enn det flertallet legger opp til. Jeg tror det er nødvendig hvis næringen skal få mulighet til å gjennomføre den omstillingen som den nå blir utsatt for, og hvis en skal få mulighet til å gjennomføre de tiltakene som er helt nødvendige for å få den kvaliteten på kjøttet som en ønsker når en etter en overgangsperiode slutter med kastrering.

Senterpartiet er skuffet over at det ikke er mulig å få støtte til et forslag om å øke bevilgningene for å dekke noen av de kostnadene som næringen utsettes for, kostnader som skal dekke et inngrep som flertallet i denne innstillingen sjøl sier er viktig og nødvendig. Vi vet at utøverne i denne næringen er sterkt presset på inntektsiden allerede, og for mange mindre utøvere vil dette utgjøre store kostnader.

Jeg synes det er positivt dersom statsråden tar oppfordringen fra Kristelig Folkeparti om å ta opp dette spørsmålet i det kommende jordbruksoppgjøret. Det synes jeg hadde vært viktig som et håndslag, særlig til de mindre produsentene som blir utsatt for en ganske sterk omstilling. Men i så tilfelle bør ikke det gå ut over andre innenfor næringen. Det bør altså ikke skje på bekostning av andre utøvere innenfor landbruksnæringen.

Senterpartiet mener også at sjølve overgangsperioden, fram til en slutter å kastrere gris kommer til å måtte bety en økning i bevilgningene til forskning og utvikling på dette området. Det må til dersom en skal klare å nå målsettingen om å få andelen av utsorterte råner ned i 5 pst. Det er et meget ambisiøst mål, og det er et mål som neppe kan nås med den satsingen vi i dag har på forskning og utvikling. Det trengs helt andre ressurser for at vi skal klare å oppnå det.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg skal knytte noen kommentarer til denne lovendringen.

Regjeringen har lagt fram en proposisjon som foreslår endringer i dyrevernsloven når det gjelder kastrering av gris. Endringene bygger på det anmodningsvedtak som Stortinget fattet under behandlingen av Ot.prp. nr. 68 for 1999-2000 om endringer i dyrevernsloven.

Regjeringen har foreslått at det innføres et forbud mot kastrering av gris, som skal tre i kraft etter nærmere kunngjøring. Inntil forbudet trer i kraft, skal det bare være veterinærer som skal kunne kastrere gris ved bruk av bedøvelse.

Jeg tar til etterretning at næringskomiteen har fastsatt en dato, 1. januar 2009, for ikrafttredelse av forbudet, og fastsatt en dato, 1. august 2002, for når overgangsordningen om at bare veterinærer skal kunne kastrere gris ved bruk av bedøvelse, skal tre i kraft. Jeg tar også til etterretning at det er gitt adgang for veterinærer til å kastrere gris når særlige bruksgrunner gjør dette nødvendig. En slik kastrering vil etter mitt syn få et meget lite omfang.

Med innføringen av denne lovendringen står Norge i en særstilling i dyrevernessammenheng. Ingen andre land har innført forbud mot kastrering av gris. Det er heller ingen andre land som har innført krav om at all kastrering av smågris skal utføres av veterinær, ved bruk av bedøvelse.

Jeg konstaterer at komiteen ber Regjeringen sette i verk tiltak som har som målsetting å få andelen av utsorterte råner ned i under 5 pst. innen utgangen av 2008. Komiteen ber videre Regjeringen sette i verk tiltak for å utvikle bruksområder for svinekjøtt med rånelukt. Regjeringen vil innenfor fastsatte budsjettrammer til forskning og i samarbeid med næringen arbeide for at det blir utviklet metoder som kan være med på å nå disse målene.

Til slutt til spørsmålet om de merkostnader dette påfører næringen. I forkant av jordbruksoppgjøret, i den fasen vi er i nå, er det nettopp spørsmål om hvilke kostnader og kostnadsøkninger næringen møter, som er det helt sentrale når staten skal utmåle sitt innspill til forhandlingene. Og kanskje det mest spennende av alt i denne fasen er hvordan kostnadsutviklingen har vært det siste året, noe som skal ligge til grunn for de forhandlingene som skal foregå. I en næring med så lav lønnsomhet er selve kostnadsspørsmålene helt avgjørende for å skaffe næringen en større lønnsomhet. Hovedprinsippet må være at man gjør hva man kan for å holde kostnadsveksten i sjakk, for den er det helt bærende for å fremskaffe næringens utøvere bedre inntekter.

Så er det slik i politikken at vi gjennom året på ulike måter bidrar til at kostnadsøkninger alltid kommer, og det er det jordbruksavtalen handler om. Det vedtaket Odelstinget gjør i dag, påfører næringen en ny kostnad. Det vil inngå i grunnlaget for statens innspill i jordbruksforhandlingene, slik det også er bedt om av et flertall.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se nedenfor)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Inge Ryan på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet satt fram det forslaget som er inntatt i innstillingen på side 3. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å foreslå en ordning utenfor jordbruksavtalen som innebærer at eventuelle merkostnader for bonden i forbindelse med inngrep som veterinær foretar under overgangsperioder, skal dekkes av statskassen.»

Forslaget blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

L o v
om endringer i lov 20. desember 1974 nr. 73 om
dyrevern

I

I lov 20. desember 1974 nr. 73 om dyrevern gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

Ingen annen enn veterinær kan gjera kirurgisk inngrep eller setja i verk medisinsk behandling av dyr når det er grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kan føre til liding for dyret. Er det grunn til å tru at inngrepet eller behandlinga kjem til å gjera dyret mykje vondt, skal veterinæren nytta heil eller lokal svæving om ikkje medisinske grunnar er til hinder. Når det gjeld akvatiske dyr, med unntak av sjøpattedyr, har og fiskehelsebiologar høve til å setja i verk tilsvarande behandling, jf. lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell § 18.

§ 13 første ledd nr. 1 skal lyde:

Det er forbode å kastrera reinsbukk, *gris*, hund og fjørfe. Veterinær kan likevel kastrera reinsbukk, *gris* og hund når særlege bruksgrunnar gjer at det trengst. Departementet kan bestemme at også andre enn veterinær kan kastrera reinsbukk og nytta svæving til *dette*.

II

Loven trer i kraft når Kongen bestemmer. De enkelte endringer kan settes i kraft til forskjellig tid.

Inntil endringen i § 13 trer i kraft, skal gris som kastreteres rutinemessig, ikke være eldre enn 4 uker.

III

Loven skal ikke gjelde på Svalbard.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 2

Referat

1. (65) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om notarius publicus (Besl. O. nr. 35 (2001-2002))
 2. lov om endring i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) (Besl. O. nr. 36 (2001-2002))
 3. lov om endringar i lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere mv. (Besl. O. nr. 37 (2001-2002))
 - og at lovvedtakene er sendt Kongen.
2. (66) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringar i lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere mv. (Besl. O. nr. 37 (2001-2002))
 - er sanksjonert under 1. mars 2002
 Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (67) Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvissten mellom Norsk Sykepleierforbund og Arbeidsgiverforeningen NAVO i forbindelse med den statlige overtakelsen av spesialhelsetjenesten 1. januar 2002 (Ot.prp. nr. 41 (2001-2002))
 Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
4. (68) Leif E. Tallaksen, Stavanger, sender skriv innkommet 27. februar 2002 med anmodning om riksstiltale mot nåværende sosialminister Ingerd Schou og tidligere sosialminister Guri Ingebrigtsen for å tillate alkoholreklame for norske seere i fjernsynskanalen Eurosport og Discovery
 Enst.: Henlegges.